

KUKÁTKO 1

Naše inscenace není neměnná. Herci mají relativní volnost.

Dětství a dospělost spisovatele Roalda Dahla. Přesně to inspirovalo inscenaci pražského souboru UŽVAK, který vycházel z knihy Kluk a částečně z titulu Sólový let. Jak ale soubor uvádí, hra A DÁ(H)L?! vypráví také o příbězích, fantazii a v neposlední řadě o Dahlově odporu k násilí. Na otázky Kukátka odpovídala režisérka Dana Svobodová (DS) a režisér Karel Tomas (KT).

Inscenaci A DÁ(H)L?! jste dávali dohromady během covidu. Jak moc to bylo složité?

DS: Pokaždé, když jsme se mezi vlnami viděli, udělali jsme kus. Na inscenaci jsme ale pracovali už předtím.

KT: Každý rok jsme jezdili hrát po dětských táborech, a to na jednu kvůli covidu nešlo. Udělali jsme si tedy soustředění, a tam jsme na inscenaci pracovali. Přihlásili jsme se pak do Bechyně na Nahlížení, kde soubory hrají nehotové věci. Hra měla premiéru v prosinci 2021.

Je pro vás inscenace speciální právě tím, že vznikla v této zvláštní době a celý proces byl jiný než normálně?

DS: Asi ano. Byla to velká euforie. Tvořilo se nám velmi dobře. Pravděpodobně díky tomu, že jsme se poměrně dlouho dobu neviděli a najednou jsme mohli zase něco dělat.

KT: Trochu jiná práce to byla v tom, že naši herci a herečky dorostli do věku, kdy začali mít mnohem více vlastních nápadů a přemýšleli o zázemí, hloubce, významech a podobných věcech a byli schopni diskutovat a vyjádřit se. To podle mě inscenaci hodně pomohlo.

DS: To musím poupravit. Myslím si, že tahle parta měla vždy hodně nápadů. Na soustředění jsme s nimi jezdili, když to ještě byli čtvrtáci. Žádnou jinou takovouhle partu jsem ještě neměla a nemám.

Jak padla volba zrovna na ztvárnění vzpomínek Roalda Dahla?

DS: Styl naší práce je takový, že máme nějaké téma, předlohu nebo východisko. Tady jsme si chtěli zkusit, co jsme ještě nedělali – věnovat se jedné osobě a sledovat její vývoj. Pak jsme museli najít člověka, který by byl dostatečně zajímavý, nosný a měl by pro nás blízká témata.

KT: Roalda Dahla si zvolili naši herci a herečky. Vycházeli jsme z jeho vzpomínkových knížek. Chtěli jsme akcentovat jeho pacifismus, fantazii a přetváření životních zkušeností do literatury. Proto se ve hře objevují odbočky do některých dětských knížek.

DS: Je to Dahlova oslava. Svě příběhy „polapal“. Jsou všude okolo nás a on je uměl stáhnout z mysli jako škrálop a hodit je na papír. Není to jednoduchý příběh. Ve hře se jich nachází víc.

KT: A DÁ(H)L?! nemá základní dramatickou situaci.

DS: Jistě, že to ctíme, známe a dodržujeme. Ale všechna tato pravidla jsou i od toho, aby se občas mohla porušit.

Váš soubor si vždy bere jen náměty nebo inspiraci. Nikdy jste ještě neinscenovali už předem hotový scénář napsaný někým jiným. Je to záměr?

DS: Když si určíme látku, kterou budeme zpracovávat, naši herci se jí zabývají, třeba po skupin-

kách, a pak to dáme dohromady. Vezmu si z toho, co mi přijde nosné, a pospojuji to. Karel se na text podívá a dílo se souborem dál upravujeme. Pro děti není přínosné, aby se něco našprtaly a to pak prezentovaly, ale aby si to objevily. Naše inscenace není neměnná. Herci tam mají relativní volnost. Samozřejmě se při představení musí odehrát něco předem daného, ale několik scén je na nich, na tom, jak to zrovna zazní.

KT: Text přepisují podle souboru. Když jsem měl poslat scénář na Popelku, A DÁ(H)L?! se úplně lišilo od toho, co jsme měli na papíře. Musel jsem to tedy na zkoušce zachytit znovu. A ani tahle verze úplně nesouhlasí.

Máte za sebou premiéru čisté vlastní hry Věřím-Nevěřím. O co přesně jde?

DS: Hra začala vznikat hned po covidu. Ještě před válkou na Ukrajině. Probírali jsme se souborem, o čem by chtěli hrát. Herci a herečky se shodli na tom, že doba je velmi matoucí. Vstupují do dospělého světa a je pro ně mnohdy těžké si vybrat, čemu věřit. Očkovat, nebo neočkovat? Co to vlastně je? Proč se dospělí mezi sebou pořád hádají a nedokážou se shodnout?

KT: Přibývaly fake news a podobné věci. Nechtěli jsme ale jít prvoplánovým směrem a uvést na pravou míru falešné zprávy. Chtěli jsme na to jít zvnitřku.

DS: Šli jsme po tom, čemu věřit a proč tomu věřit. Po tom, jak je to s celou naší důvěrou. Soubor mi pak řekl, že si práci na této inscenaci srovnal v hlavách spoustu věcí.

KT: Věřím-Nevěřím je koláž scének, které se proměňují a přehazují. Je to pořád živé.

DS: S hrou jsme zavítali i na slovenský mezinárodní divadelní festival FAD v Nitře. Zjistili jsme, že Věřím-Nevěřím je opravdu mezinárodně srozumitelná inscenace. Říkali nám tam k ní spoustu hezkých věcí.

Jirka Štraub

Zrod spisovatele nebo obecné strasti dospívání?

A DÁ(H)L? pražského souboru UŽVAK je primárně adaptací autobiografie věhlasného spisovatele Roalda Dahla Kluk: Příběhy z dětství. V dramatizační zkratce tak sledujeme Dahlově láskyplný vztah k matce, klukovské zlobení, obtížné srovnávání se s přísností anglického školského systému a v něm běžnými fyzickými tresty (a posléze šikanou v internátní škole), dobrodružství spojená s prací v Africe, povinné narukování do pozice armádního důstojníka, které bytostného pacifistu silně trýzní, lásku k letectví i závěrečný impuls stát se spisovatelem. Rámování inscenace, mnohokrát na nejrůznější způsoby opakované slovo „příběhy“, evokuje dost důrazně, že budeme sledovat zrod a formování spisovatele. Tedy někoho, kdo zkušenosti, které mělo mnoho jeho dobových soupeřů, narozdíl od nich dokázal přetavit do umělecky působivých a univerzálně sdělných příběhů. Mnoho Dahlových vrstevníků zažívalo ponižování učitelů, ale jen Dahl dokázal stvořit z těchto zážitků děsivou a zároveň směšnou slečnu Trunchbullou/Krutákovou z Matyldy. Výzvou k tomu, aby vynucený konec dobrodružného života využil k tomu stát se spisovatelem, inscenace ostatně vrcholí.

V tomto ohledu je ovšem největší slabina jinak kultivované inscenace nepochybně talentovaného souboru. Fakt Dahlova spisovatelství se v inscenaci kromě začátku a konce připomene pouze na třech místech, kde se vyprávění o dětství a dospívání náhle prolomí do krátké citace z některého z autorových proslulých děl. Jinak sledujeme – bez opory Dahlova suverénního literárního ztvárnění – celkem obyčejné, divadelně nijak zvlášť atraktivní historky, z nichž Dahl nijak nevystupuje jako někdo se silnější imaginací nebo oštěřejším viděním skutečnosti než jeho okolí.

V líčení zraněného spisovatele se tak dozvíme jen málo o tom, z čeho rostlo a napájelo se jeho spisovatelství. I když odhlédneme od této slabiny, trpí inscenace ještě jedním rozparem. Ten je mezi zvolenou formou kolektivního vyprávění, kde se spíše konstatují a demonstrují jed-

pokračování na další straně

PROGRAM

STŘEDA - 14.00–21.00
ČT, PÁ, SO - 9.00–21.00
NE - 9.00–15.30

ČITÁRNA

foyer Kulturního centra
POKOJÍČEK DAISY MRÁZKOVÉ
– volně přístupná čítárna a ateliér

STŘEDA 18. ŘÍJNA 2023

17.00–18.10, Tylovo divadlo
UŽVAK, Praha / režie: Dana Svobodová a Karel Tomas
Roald Dahl, Dana Svobodová, Karel Tomas

A DÁ(H)L?! (10+)

19.30–21.00, foyer Tylova divadla
Rozborový seminář (A DÁ(H)L?!)

ČTVRTEK 19. ŘÍJNA 2023

09.00–10.30, Tylovo divadlo
Divadelní spolek Jana Honsy, Karolinka
režie: Dodo Gombár
Jan Amos Komenský, Eva Kolomazníková

LABYRINT SVĚTA A RÁJ SRDCE (15+)

13.00–14.30, foyer Tylova divadla
Rozborový seminář (Labyrint světa a ráj srdce)

11.30–12.10, 17.00–17.40, Tylovo divadlo
Divadlo Lúza, Hradec Králové / režie: Miroslav Vrbický
Miroslav Vrbický a kolektiv

ZADLUŽENÁ PRINCEZNA (10+)

19.00–20.30, foyer Tylova divadla
Rozborový seminář (Zadlužená princezna)

PÁTEK 20. ŘÍJNA 2023

09.00–09.45, 10.45–11.30, Kulturní centrum
Divadelní spolek HRAjeto, Okrouhlá
režie: Irena Vaňková
Jan Skácel, Irena Vaňková

USPÁVANKA S PLAVČÍKEM A VELRYBOU (2+)

09.00–10.00, 11.00–12.00, Tylovo divadlo
Červiven, SPgŠ a SZŠ Krnov / režie: Petra Severinová
Petra Severinová a soubor

KÉŽ BY... (14+)

12.30–14.30, foyer Tylova divadla
Rozborový seminář
(Uspávanka s plavčíkem a velrybou a Kéž by...)

15.00–15.50, Tylovo divadlo
DS Vojan, Desná – Mladá haluz
režie: Vladka Kodousková
Vladka Kodousková na motivy H. Ch. Andersena

SNĚHOVÁ KRÁLOVNA (5+)

18.00–18.50, Tylovo divadlo,
Suchdolský divadelní spolek SUD, Suchdol nad Lužnicí
režie: Lenka Chaloupková
Lenka a Vít Chaloupkovi

OPRAVDOVÉ KOUZLO (10+)

20.30–23.00
Rozborový seminář (Sněhová královna, Opravdové kouzlo)

SOBOTA 21. ŘÍJNA 2023

10.00–11.10, Tylovo divadlo
Divadelní spolek bratří Mrštíků, Boleradice
režie: Juraj Háder
Jiří Chalupa, Karel Hoffmann, Zdeněk Svěrák,
Jaroslav Uhlíř

PRINCŮVÉ JSOU NA DRAKA (8+)

13.00–14.30, foyer Tylova divadla
Rozborový seminář (Princové jsou na draka)

15.00–15.55, Tylovo divadlo
Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek, Úpice
režie: Vladimír Hetflejš
Bedřich Smetana, Karel Sabina, Miloslav Klíma

PRODANÁ NEVĚSTA (10+)

17.30–19.00, foyer Tylova divadla
Rozborový seminář (Prodaná nevěsta)

19.30–21.00, Kulturní centrum
DOPROVODNÝ PROGRAM
Kurz praktické režie / režie: Milan Schejbal
Jaroslav Žák, Hana Otčenášková – Burešová

ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA (15+)

NEDĚLE 22. ŘÍJNA 2023

09.00–09.35 a 10.30–11.05, Tylovo divadlo

HOST PŘEHLÍDKY

Ivana Bílková, Hradec Králové
režie: Marek Zákostelecký
Marek Zákostelecký na motivy
Daisy Mrázkové

NÁDHERNÉ ÚTERÝ (3+)

12.00–14.00
Veřejná diskuse o díle Daisy Mrázkové
a jeho vlivu na děti a mládež

14.30–15.15, Tylovo divadlo

HOST PŘEHLÍDKY

ZUŠ Rakovník
režie: Adéla Hauptmannová
Taneční pohádka na motivy předlohy
stejnomeného filmu

KARLÍK A TOVÁRNA NA ČOKOLÁDU (5+)

15.30, foyer
Slavnostní zakončení Popelky Rakovník
2023, vyhlášení výsledků
a předání ocenění

notlivá dějová fakta, a skutečnosti, že se nám vypráví o zrání a dozrávání, tedy logicky – o procesu. Ten se ovšem na jevišti příliš nekoná. Nevadilo by mu, že roli Dahla hraje postupně tři herci, to je v daném klíči čitelné a pochopitelné, a i tak bychom se s ním jistě dokázali ztotožnit. Ale museli bychom pro napojení na titulní postavu v inscenaci mnohem častěji vidět, v čem jsou pro Dahla konkrétní situace formativní, co se v něm odehrává, co si o světě uvědomuje, jak se mu přizpůsobuje nebo naopak vzdoruje. Kromě vztahu k matce také jen málokdy vstupuje do kontaktu s ostatními lidmi – ti tvoří jen celkem zaměnitelnou kulisu jednotlivých příběhů, jako by potřeba vztahů nebo naopak strach z nich v Dahlovi životě nehrála žádnou roli. Bez

podobného scelujícího oblouku ale zbývají z celé konstrukce jen tu zábavnější, tu rozvláčnější historky. Vzhledem k silně přesvědčivému projevu nebývalé sympatického a viditelně přemýšlivého a citlivého souboru je to poněkud škoda.

Jan Šotkovský

LEKTORSKÝ SBOR

MgA. Kateřina Baranowska

scénografka a výtvarnice

MgA. Jaromír Hruška

režisér, dramaturg Městského divadla Český Krumlov

doc. Mgr. Milan Schejbal

umělecký šéf a režisér Divadla A. Dvořáka Příbram, pedagog DAMU

doc. MgA. Jan Šotkovský, Ph.D.

dramaturg Městského divadla Brno, pedagog JAMU Brno

TAJEMNICE LEKTORSKÉHO SBORU

Mgr. Simona Bezoušková

odborná pracovnice
NIPOS-ARTAMA

LEKTOŘI DĚTSKÝCH SKUPIN

Magdaléna Hnilíčková, DiS.

Mgr. BcA. Oksana Kaplanová

Mgr. Pavlína Schejbalová
Studenti Ateliéru divadlo a výchova DIFA JAMU Brno pod vedením
MgA. Jonáše Konývky, Ph.D.

REDAKCE ZPRAVODAJE

šéfredaktorka: Petra Slížková, redaktor: Jiří Štraub, Jan Švácha,
ilustrace: David Daenemark, korektury: Lída Strejcová, foto: Ivo Mička, sazba a tisk: Michal Varga (propagace KC)

TOTO 1. ČÍSLO VYŠLO 19. ŘÍJNA 2023